

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **JUDr. L. A.**, bývajúceho v B., proti odporcom **1/ Ing. J. M.**, bývajúcemu v B., **2/ Ing. A. M.**, bývajúcej v N., zastúpených JUDr. L. H., advokátom, so sídlom v N., **o 22 500 Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 15 C 131/1995, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2008 sp. zn. 6 Co 347/2005, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2008 sp. zn. 6 Co 347/2005 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V rozsudkom zo 17. februára 2005 č. k. 15 C 131/1995 – 34 uložil odporcom povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 16 720 Sk a trovy konania 900 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku návrh zamietol. Danú vec posúdil ako spor medzi spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, ktorého podstatou je nezhoda o právach a povinnostiach vyplývajúcich z podielového spoluvlastníctva účastníkov v otázke užívania nehnuteľnosti a s tým súvisiacej výšky primeranej náhrady. Mal za nesporné, že medzi účastníkmi – podielovými spoluvlastníkmi predmetnej nehnuteľnosti (H.) došlo k dohode o spôsobe jej užívania výlučne odporkyňou 2/ (od 14. 5. 1991 registrovanou ako podnikateľkou v odbore ubytovania, stravovania, reštauračné a pohostinské služby). Preto riešil otázku výšky peňažnej náhrady za užívanie spoluvlastníckeho podielu navrhovateľa odporcami, ktorý voči ním uplatňoval náhradu za svoj podiel (½) vo výške 7 500 Sk za obdobie od júla do septembra 1992. Pri určení jej výšky vychádzal podporne z v danom čase účinnej vyhlášky č. 585/1990 Zb. o cenovej regulácii nájomného z nebytových priestorov

(§ 1 ods. 1 písm. a/), keďže výpočet požadovanej náhrady neupravuje žiaden predpis a má najbližšie k nájomnému ($704 \text{ m}^2 \times 190 = 133\,760 : 12 = 11\,146 : \frac{1}{2}$ podielu navrhovateľa = $5\,573$ mesačne $\times$ požadované 3 mesiace = $16\,720$ Sk). Preto považoval vo zvyšku návrh za nedôvodný ($22\,500 - 16\,720 = 5\,780$). Keďže medzi účastníkmi nebola dohodnutá výška náhrady za užívanie nehnuteľnosti a k jej ustáleniu došlo až v konaní súdom bol toho názoru, že odporcovia sa nemohli dostať do omeškania, prečo navrhovateľovi nepriznal úroky z omeškania. Námietky odporcov týkajúce sa technického stavu nehnuteľnosti považoval za nedôvodné. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O. s. p.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom 28. februára 2008 sp. zn. 6 Co 347/2005 na odvolanie navrhovateľa a odporcov rozsudok súdu prvého stupňa vo vyhovujúcej časti (priznané $16\,720$ Sk) zmenil tak, že návrh zamietol a v zamietajúcej časti pokiaľ išlo o úroky z omeškania rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Odporcom nepriznal náhradu trov konania. Nestotožnil sa s právnym posúdením veci súdom prvého stupňa. Uviedol, že navrhovateľ sa domáhal voči odporcom náhrady za užívanie nehnuteľnosti nad rozsah ich spoluvlastníckeho podielu. Preto treba vec po právnej stránke posúdiť ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 451 a nasl. Občianskeho zákonníka). Tento sa premlčuje v dvojročnej premlčacej lehote, ktorá začala plynúť dňom, keď sa navrhovateľ dozvedel, že k bezdôvodnému obohateniu došlo a že to boli odporcovia, ktorí sa na jeho úkor obohatili (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Náhradu za užívanie nehnuteľnosti odporcami nad rozsah ich spoluvlastníckeho podielu sa premlčuje samostatne za každý mesiac (opakujúce sa plnenie). Potom premlčacia lehota uplynula 1. 8. 1994, 1. 9. 1994, 1. 10. 1994 a navrhovateľ podal návrh až dňa 4. 7. 1995, teda oneskorene. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 150 O. s. p.

Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie navrhovateľ. Žiadal ho zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktorý spochybnil uzavretie dohody medzi spoluvlastníkmi o spôsobe finančného vysporiadania. Trval na preukázaní skutočnosti, že odporcovia jeho nárok uznávajú a prisľúbili mu platiť úhradu za užívanie jeho spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti.

Odporcovia sa k dovolaniu navrhovateľa nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.) a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Navrhovateľ dovolaním napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol jednak vo vyhovujúcej časti zmenený rozsudok súdu prvého stupňa (zamietol návrh na zaplatenie 16 720 Sk priznaných súdom prvého stupňa), preto je dovolanie proti nemu v tejto časti prípustné podľa § 238 ods. 1 O. s. p. a jednak, ktorým bol v zamietajúcej časti pokiaľ ide o úroky z omeškania potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, v ktorom výroku odvolací súd nevyslovil prípustnosť dovolania, preto prípustnosť dovolania proti nemu v tejto časti nemožno z ustanovenia § 238 O. s. p. vyvodiť.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva pre dovolací súd povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z väd uvedených v § 237 O. s. p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy ak, a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne

zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkom sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O. s. p., pretože postupom odvolacieho súdu bola navrhovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa majúci za nesporné, že medzi účastníkmi ako podielovými spoluvlastníkmi predmetnej nehnuteľnosti došlo k dohode v otázke jej užívania, skúmal oprávnenosť výšky peňažnej náhrady uplatnenej navrhovateľom za užívanie jeho spoluvlastníckeho podielu odporcami podľa právnej úpravy upravujúcej nájomné za nebytové priestory (vyhláška č. 585/1990 Zb. o cenovej regulácii nájomného z nebytových priestorov). Odvolací súd v porovnaní so súdom prvého stupňa svoj rozsudok v zmeňujúcej a potvrdzujúcej časti založil na odlišnom právnom názore od právneho názoru súdu prvého stupňa, keď mal za to, že navrhovateľom uplatnený nárok je nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorý je premlčaný (odporcovia vzniesli námietku premlčania).

Dovolací súd je toho názoru, že toto konanie odvolacieho súdu, z ktorého vzišlo dovolaním napadnuté rozhodnutie, neprebehlo podľa zásad spravodlivého konania.

Základné právo na súdnu ochranu podľa § 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na

nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok súdu musí byť vyhlásený vždy verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov, alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutným, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O. s. p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úcte k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ako aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (vid' nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/2002, z 5. apríla 2007 III. 171/2006).

Právo na súdnu ochranu okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1). Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1) zabezpečujú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku

(napr. § 41 O. s. p., § 115 O. s. p., § 123 O. s. p. a pod.). Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinštančnom postupe.

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd svojím vyššie uvedeným postupom porušil právo navrhovateľa na spravodlivý proces, pretože tým, že svoje rozhodnutie nečakane založil na iných právnych záveroch o charaktere uplatneného nároku než súd prvého stupňa, v skutočnosti navrhovateľovi odňal právo namietat' správnosť jeho právneho názoru na inštančne vyššom súde. Až z rozhodnutia odvolacieho súdu sa navrhovateľ dozvedel, že odvolací súd vyvodil iný právny záver zo skutočností, ktoré prvostupňový súd, vychádzajúc z iného právneho záveru, dosiaľ nehodnotil. K novým právnym záverom sa účastníci nemali možnosť vyjadriť, prípadne predložiť dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa sa nejavili významnými. Ak odvolací súd dospel k iným právnym záverom pri posúdení zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa, mal správne rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania odvolací súd mohol učiniť zadosť iba kasačným rozhodnutím. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil účastníkovi realizáciu jeho procesných práv, lebo mu odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne z pohľadu súdu prvého stupňa bezvýznamných, avšak z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom však rozhodujúcich skutkových zistení. Svojím postupom teda navrhovateľovi odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O. s. p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami navrhovateľa uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil podľa § 243b ods. 1 O. s. p. a vec mu podľa ods. 2 tohto ustanovenia vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne dovolací súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. apríla 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: